

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2023. gada 11. aprīlī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Gunārs Kusiņš un Artūrs Kučs,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 33/2023),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Ministru kabineta 2022. gada 8. marta noteikumu Nr. 157 “Noteikumi par valsts valodas zināšanu apjomu, valsts valodas prasmes pārbaudes kārtību un valsts nodevu par valsts valodas prasmes pārbaudi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 157) 61. punktu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 68., 91. un 96. pantam un par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža;

1.2. atzīt Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58. punktu, kā arī 2022. gada 22. septembra likuma “Grozījumi Imigrācijas likumā” (turpmāk – Grozījumi) 5. pantu, ciktāl ar to izslēgts Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punkts, par neatbilstošu Satversmes 68., 91. un 96. pantam un par spēkā neesošu no pieņemšanas brīža;

1.3. atzīt Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes rīcību par prettiesisku un neatbilstošu Satversmes 68., 91., 96. un 111. pantam;

1.4. atzīt to, ka Latvijai ir jāpilda Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2002. gada 9. aprīļa spriedums lietā “Ingrīda Podkolzina pret Latviju”;

1.5. atzīt Pieteikuma iesniedzējam [datums] izsniegto pastāvīgās uzturēšanās atļauju par derīgu;

1.6. atzīt Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes [datums] atbildi uz Pieteikuma iesniedzēja [datums] iesniegumu par prettiesisku;

1.7. atzīt, ka Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes lēmumos ir korupcijas elementi, pamatojoties uz kuriem ir nepieciešams ierosināt disciplinārlietu un krimināllietu pret pārvaldes amatpersonām;

1.8. informēt Pieteikuma iesniedzēju par to, līdz kuram datumam ir derīga viņam izsniegtā uzturēšanās atļauja;

1.9. informēt Tieslietu ministriju, tiesībsargu, Tiesnešu disciplinārkolēģiju, Tiesnešu ētikas komisiju, Satversmes aizsardzības biroju, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroju, ģenerālprokuru, Saeimu, Eiropas Parlamentu, Eiropas Padomi un Eiropas galveno prokuru par konstitucionālajā sūdzībā norādītajiem apstākļiem;

1.10. atbrīvot Pieteikuma iesniedzēju no valsts nodevas samaksas par konstitucionālās sūdzības iesniegšanu;

1.11. pieprasīt dokumentus no Daugavpils pilsētas Dzimtsarakstu nodaļas, valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca”, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras un Eiropas Cilvēktiesību tiesas, kas apstiprina pieteikumā norādītos faktiskos apstākļus.

2. Noteikumu Nr. 157 61. punkts noteic, ka laikposmā no 1992. gada 1. janvāra līdz 2001. gada 31. janvārim izsniegtās valsts valodas prasmes apliecības ir derīgas tikai amata un profesionālo pienākumu veikšanai, un, ja apliecība personai nepieciešama tikai šādam mērķim, valsts valodas prasmi atkārtoti nepārbauda.

Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58. punkts paredz: “Krievijas Federācijas pilsonim, kas ir saņēmis pastāvīgās uzturēšanās atļauju saskaņā ar šā likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu, pastāvīgās uzturēšanās atļauja ir derīga līdz 2023. gada 1. septembrim. Ja persona vēlas atkārtoti saņemt pastāvīgās uzturēšanās atļauju, tā līdz 2023. gada 1. septembrim iesniedz apliecinājumu par valsts valodas apguvi atbilstoši šā likuma 24. panta piektajā daļā noteiktajam. Pastāvīgās uzturēšanās atļauja personai netiek izsniegta, ja izpildās kāds no šā likuma 34. panta pirmās daļas nosacījumiem.”

Saskaņā ar Grozījumu 5. pantu no Imigrācijas likuma tika izslēgts citstarp 24. panta pirmās daļas 8. punkts. Attiecīgi Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punkts līdz 2022. gada 24. septembrim paredzēja, ka pastāvīgās uzturēšanās atļauju šajā likumā noteiktajā kārtībā ir tiesības pieprasīt Latvijas Republikā dzīvojošam ārzemniekam, kurš pirms citas valsts pilsonības iegūšanas ir bijis Latvijas pilsonis vai Latvijas nepilsonis.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes 85. pantu Satversmes tiesa savas kompetences ietvaros izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesas likuma 16. pantā ir izsmēļoši uzskaitītas Satversmes tiesā izskatāmās lietas.

Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 3. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma un Ministru kabineta noteikumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. un 1.2. apakšpunktos norādītie prasījumi ir piekritīgi Satversmes tiesai.

Savukārt Satversmes tiesai nav ar likumu piešķirta kompetence veikt iestādes rīcības un tās pieņemto lēmumu kontroli, atzīt to, ka Latvijai ir jāpilda Eiropas Cilvēktiesību tiesas nolēmumi, atzīt iestādes izsniegtos dokumentus par derīgiem, informēt pieteikuma iesniedzēju par tam izsniegta dokumenta derīguma termiņu, kā arī informēt iestādes par konstitucionālās sūdzības apstākļiem. Tāpat Satversmes tiesas likums nenoteic valsts nodevu par konstitucionālās sūdzības iesniegšanu Satversmes tiesai. Tādējādi Satversmes tiesai nav kompetences lemt par Pieteikuma iesniedzēja atbrīvošanu no valsts nodevas samaksas.

Līdz ar to šā lēmuma 1.3.-1.10. apakšpunktos norādītie prasījumi nav piekritīgi Satversmes tiesai.

5. Pieteikuma iesniedzējs apstrīd divu normatīvo aktu – Noteikumu Nr. 157 un Imigrācijas likuma – normu atbilstību Satversmei.

Satversmes tiesas likuma 18. panta otrā daļa noteic, ka vairāku aktu apstrīdēšana vienā pieteikumā pieļaujama vienīgi šajā likumā norādītajos gadījumos. Satversmes tiesa ir atzinusi, ka, ņemot vērā Satversmes tiesas procesa ekonomijas principu, atsevišķos gadījumos viena pieteikuma ietvaros var apstrīdēt arī vairāku normatīvo aktu normas, kas regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2. kolēģijas 2008. gada 29. jūlija lēmumu par lietas ierosināšanu pēc pieteikuma Nr. 75/2008*).

No pieteikuma ir gūstams apstiprinājums tam, ka Noteikumu Nr. 157 61. punkts, Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58. punkts un Grozījumu 5. pants, ciktāl ar to izslēgts Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punkts, regulē savstarpēji cieši saistītus tiesību jautājumus un to satversmības izvērtēšana vienas lietas ietvaros varētu veicināt lietas vispusīgu un ātru izskatīšanu.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta otrās daļas prasībām.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

7. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviens persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šo uzskatu pamatot.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs ir Krievijas Federācijas pilsonis, kuram ir izsniegta pastāvīgās uzturēšanās atļauja, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu. Saskaņā ar Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58. punktu un Grozījumu 5. pantu, ciktāl ar to izslēgts Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punkts, no 2023. gada 1. septembra viņam izsniegtā uzturēšanās atļauja zaudēs spēku. Lai atkārtoti saņemtu pastāvīgās uzturēšanās atļauju, Pieteikuma iesniedzējam līdz 2023. gada 1. septembrim esot jāiesniedz apliecinājums par

valsts valodas apguvi atbilstoši Imigrācijas likuma 24. panta piektajā daļā noteiktajam. Pieteikuma iesniedzējam [datums] jau esot tikusi izsniegta valsts valodas prasmes apliecība, tomēr atbilstoši Noteikumu Nr. 157 61. punktam tā ir derīga tikai amata un profesionālo pienākumu veikšanai.

7.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Noteikumu Nr. 157 61. punkts aizskar viņam Satversmes 68., 91. un 96. pantā ietvertās pamattiesības, jo tas paredz, ka viņam izsniegtā valsts valodas prasmes apliecība neesot atzīstama par derīgu uzturēšanās atļaujas saņemšanai.

Atbilstoši Satversmes tiesas likumam personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*). Persona ir tiesīga vērsties Satversmes tiesā tikai tādā gadījumā, kad pastāv tieša saikne starp šīs personas pamattiesību ierobežojumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

Pieteikumā ir pausts Pieteikuma iesniedzēja viedoklis par to, kāpēc ir netaisnīgi no viņa prasīt atkārtotu valsts valodas prasmes pārbaudes veikšanu, kā arī vispārīgi norādīts, ka Noteikumu Nr. 157 61. punkts neatbilst Satversmes 68., 91. un 96. pantam. Tomēr pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kādas konkrētas pamattiesības Pieteikuma iesniedzējam izriet no šīm Satversmes normām un kādā veidā tieši Noteikumu Nr. 157 61. punkts aizskar viņa pamattiesības.

7.2. Pieteikumā arī norādīts, ka Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58. punkts un Grozījumu 5. pants, ciktāl ar to izslēgts Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punkts, rada Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 68., 91. un 96. pantā ietverto pamattiesību aizskārums. Proti, Pieteikuma iesniedzējs tiek nostādīts nevienlīdzīgā situācijā salīdzinājumā ar citiem bijušajiem Latvijas pilsoņiem un nepilsoņiem, kuri ieguvuši pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saskaņā ar Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punktu. Turklāt, atņemot valsts piešķirto pastāvīgo statusu, tiek aizskartas viņa tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību.

Personas pamattiesību aizskārums parasti pastāv, ja tiesību norma, kuru persona uzskata par neatbilstošu augstāka juridiska spēka normām, tai ir piemērota. Tomēr pamattiesību aizskārums var tikt konstatēts arī gadījumos, kad apstrīdētā norma personai nav piemērota, bet pastāv tāds apstākļu kopums, kas ļauj

Satversmes tiesai pārliecināties par aizskāruma esamību (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 21.1. punktu*). Tāpat pamattiesību aizskārums var būt ne vien pastāvošs, bet arī nākotnē sagaidāms. Tas nozīmē, ka pastāv pamatota un ticama iespējamība, ka apstrīdētās normas piemērošana varētu radīt nelabvēlīgas sekas konstitucionālās sūdzības iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12.1. punktu*). Vērtējot nākotnē sagaidāmu personas pamattiesību ierobežojumu un izlemjot jautājumu par lietas ierosināšanu, Satversmes tiesa ņem vērā gan risku, ka šis ierobežojums nenovēršami skars konkrēto personu, gan arī iespējamo personas tiesisko interešu aizskārums (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 22. jūnija sprieduma lietā Nr. 2009-111-01 10. punktu*). Nākotnē sagaidāms aizskārums var būt pamats lietas ierosināšanai un izskatīšanai pēc būtības tikai tādos gadījumos, kad likumā paredzētās nelabvēlīgās sekas, kas personai iestātos tiesību normas piemērošanas gadījumā, radītu tai būtisku kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 23.2. punktu*). Satversmes tiesas kolēģija katrā individuālā gadījumā vērtē šāda aizskāruma esamību un noskaidro, vai ir pamats ierosināt lietu un pēc būtības izvērtēt personas prasījumu.

Pieteikumā ir vispārīgi norādīts, ka Pieteikuma iesniedzējam izsniegtās uzturēšanās atļaujas derīguma termiņš beigsies 2023. gada 1. septembrī. Tomēr pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka Pieteikuma iesniedzējs nav spējīgs izpildīt nosacījumus atkārtotai pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai. Proti, nav konstatējama pamatota un ticama iespējamība, ka Imigrācijas likuma pārejas noteikumu 58. punkta un Grozījumu 5. panta, ciktāl ar to izslēgts Imigrācijas likuma 24. panta pirmās daļas 8. punkts, piemērošanas rezultātā iestāsies nelabvēlīgas sekas, kas radīs Pieteikuma iesniedzējam būtisku kaitējumu. Tādējādi pieteikumā nav pamatots, ka šīs normas radīs Pieteikuma iesniedzējam pamattiesību aizskārums nākotnē.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikuma iesniedzējs arī lūdzis no Daugavpils pilsētas Dzimtsarakstu nodaļas, valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību “Daugavpils psihoneiroloģiskā slimnīca”, Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras un Eiropas Cilvēktiesību tiesas, pieprasīt dokumentus, kas apstiprina pieteikumā norādītos faktiskos

apstākļus. Tomēr no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka Pieteikuma iesniedzējam būtu objektīvas grūtības iesniegt minētos dokumentus.

Līdz ar to šā lēmuma 1.11. apakšpunktā norādītais lūgums ir noraidāms.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1. un 3. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

1. Atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 33/2023).
2. Noraidīt šā lēmuma 1.11. apakšpunktā norādīto lūgumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina